

Sygn. akt II CSK 187/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa K. T.

przeciwko P. K.

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 października 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 listopada 2013 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 180,- (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwany P. K. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 listopada 2013 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 31 stycznia 2013 r., w części zobowiązującej pozwanego do doręczenia powodowi K. T. własnoręcznie podpisanego pisma zawierającego przeproszenie za naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci czci, godności i dobrego imienia w związku ze zdarzeniem z dnia 18 kwietnia 2011 r.

Powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających jego realizację. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należyście umotywowano przesłanki wynikające z art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli spełniony jest ten wymóg przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym wypadku wskazane przyczyny zachodzą. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest

ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pozwany oparł na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. W pierwszym rzędzie wskazać należy na wewnętrzną sprzeczność powołanych przyczyn. Jeżeli bowiem skarżący twierdzi, że istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów oraz że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne to nie może równolegle zarzucać, że zachodzi oczywista, widoczna na pierwszy rzut oka zasadność skargi.

Pozwany podniósł, po pierwsze, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na fakt, że orzeczenie Sądu Apelacyjnego nie zrealizowało funkcji rozpoznawczej jak i kontrolnej, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwałach Sądu Najwyższego III CZP 59/98 i III CZP 49/07. Uzasadnienie tej przyczyny składa się z kilku uwag o charakterze ogólnym, sprowadzających się do twierdzenia o konieczności ingerencji Sądu Najwyższego z uwagi na „skalę” i „wysoko rażące” naruszenia prawa. Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury oparcie wniosku na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwiej, widocznej na pierwszy rzut oka, t.j. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Niezbędne jest zatem szczegółowe jej uzasadnienie z powołaniem się na argumenty prawne odrębne od merytorycznej motywacji skargi, przy czym zasadność powinna być widoczna już na pierwszy rzut oka, bez szczegółowego badania (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2010 r., IV CSK 148/10, niepubl.). Skarżący zamieścić i umotywować wyodrębniony wywód wskazujący, w czym ma wyrażać się oczywistość naruszenia prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Tak niesprecyzowana podstawa uchyla się zatem całkowicie kontroli w postępowaniu przedsądowym.

Kolejna przyczyna, oznaczona jako potrzeba wykładni art. 24 k.c. i art. 321 k.p.c., ma wynikać z wątpliwości dotyczących tego, czy w wypadku żądania nieadekwatnej do okoliczności i zakresu naruszenia dóbr osobistych formy usunięcia ich skutków sąd może uwzględnić roszczenie w jakimkolwiek zakresie, w tym czy może ingerować w samą formę żądania dopełnienia czynności potrzebnych dla usunięcia tych skutków (tu: w miejsce oświadczenia w prasie nakazać doręczenie adresatowi oświadczenia w formie własnoręcznie podpisanego pisma). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powołanie się na przesłankę istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa - mimo wystąpienia takiej potrzeby - nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć, rozbieżności w judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności, zawierającej szczegółowe omówienie na czym polegają wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3 - 4, poz. 43; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.). Wymogi te nie zostały zachowane. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nawet nie podjął próby wykazania istnienia odmiennych rozstrzygnięć we wskazanym przedmiocie, ani potrzeby zmiany stanowiska orzecznictwa, które w zasadzie jest w tym przedmiocie jednolite. W szczególności przyjmuje się, że odpowiednia treść i forma oświadczenia z art. 24 § 1 k.c. powinna odpowiadać racjonalnie pojmowanemu kryterium celowości. Nie budzi wątpliwości, że sąd może ingerować w formę i żadaną treść oświadczenia przez ograniczenie jej zakresu czy uściślenie

określonych sformułowań (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZP 23/06, OSP 2006, z. 12, poz. 142, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 1997 r., II CKN 546/97, z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 413/04, z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK 217/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 94, z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 393/10, z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 334/10, z dnia 19 maja 2011 r., I CSK 497/10, z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 587/10).

Skarżący wskazuje również, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia, w szczególności potrzeba wyjaśnienia czy podstawą ochrony prawnej z przewidzianej tytułu naruszenia dóbr osobistych na mocy art. 24 k.c. może być sytuacja, w której podmiot samodzielnie dokonuje naruszenia swoich dóbr i wywodzi, że zachowanie drugiej strony, która nie sprzeciwia się takiemu postępowaniu jest bezprawne i skutkuje naruszeniem dóbr osobistych. Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, o charakterze rzeczywistym. Tymczasem powołane w skardze odnoszą się do incydentalnej sytuacji faktycznej, w której powód posądzony o kradzież dobrowolnie się rozebrał w obecności osób trzecich, aby wykazać, że nie posiada brakujących pieniędzy. Już tylko z tych względów nie zachodzi konieczność zajęcia stanowiska o charakterze uogólniającym, a przedstawiony problem nie ma znaczenia dla rozwoju judykatury.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2, odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego jest oparte na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 2 i 13 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - jedn. tekst: Dz. U. 2013 r., poz. 461).